

Klauzulę wykonalności nadano

w dniu 18.08.2021 r. w zakresie pkt II

na wniosek pełn. wierz. /K.223)

r. pr. U. P.

Na zarządzenie Sędziego

z up. Kierownika Sekretariatu

Starszy Sekretarz Sądowy

Magdalena Goltsche

Sygnatura akt I ACa 60/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2021 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Sędzia Leon Miroszewski (przewodniczący)

Sędzia Agnieszka Bednarek-Moraś

Sędzia Halina Zarzeczna

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2021 w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewoda (...)

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23 listopada 2020 roku, sygnatura akt I C 432/20

I. ***oddala apelację;***

II. ***zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 4.050,00 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.***

Agnieszka Bednarek-Moraś Leon Miroszewski Halina Zarzeczna

Sygnatura akt I ACa 60/21

UZASADNIENIE

Powód M. K. wniósł przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewoda (...) o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych: wyroku Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 23 kwietnia 2004 r., sygnatura akt I C 69/04, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 1 czerwca 2005 r. oraz wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2004 roku, sygnatura akt II Ca 947/04, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 22 lutego 2005 r. w części, to jest w zakresie punktu II sentencji wyroku, podnosząc zarzut przedawnienia roszczeń objętych wymienionymi tytułami wykonawczymi, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa, reprezentowany przez Wojewodę (...), wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie o sygnaturze akt I C 432/20 w punkcie I. oddalił powództwo, natomiast w punkcie II. zasądził od powoda na rzecz pozwanego 5 400,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Wydanie orzeczenia zostało poprzedzone poczynieniem przez Sąd Okręgowy następujących ustaleń faktycznych.

Sąd Rejonowy w Goleniowie wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2004 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt I C 69/04, zasądził od M. K. na rzecz Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Wojewodę (...) kwotę 12 851,80 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi w stosunku rocznym od kwot: 12 843 zł w wysokości 13% od dnia 1 kwietnia 2003 r. do dnia 24 września 2003 r. i 12,25% od dnia 25 września 2003 r. oraz 8,80 zł w wysokości 13% od dnia 7 lipca 2003 r. do dnia 24 września 2003 r. i 12,25% od dnia 25 września 2003 r. Apelacja pozwanego od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2004 roku, sygnatura akt II Ca 947/04. W dniu 1 czerwca 2005 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie nadał wyrokowi klauzulę wykonalności, a w zakresie punktu II. wyroku Sądu Okręgowego klauzula wykonalności została nadana w dniu 22 lutego 2005 roku.

W dniu 25 marca 2004 r. Skarb Państwa jako wierzyciel, reprezentowany przez Starostę (...), przedkładając wskazane tytuły wykonawcze, a także wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 23 maja 2005 r., sygn. akt II C 34/05 opatrzone klauzulą wykonalności z dnia 3 sierpnia 2005 r., wniósł o wszczęcie egzekucji ze wskazanych w tym wniosku składników majątku dłużnika M. K..

Pismem z dnia 14 stycznia 2014 roku, skierowanym do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie J. W., Skarb Państwa, reprezentowany przez Starostę (...), wyraził wolę przyłączenia się do postępowania egzekucyjnego ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w (...)gm. K., pow. (...), dla którego Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie XI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w Policach prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...).

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2014 roku, sygnatura akt II Cz 2220/14, Sąd Okręgowy w Szczecinie po rozpoznaniu sprawy ze skargi dłużnika Skarbu Państwa – Starosty (...) na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie J. W. – postanowienie z dnia 18 lipca 2014 r. w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego, co do należności objętych tytułem wykonawczym, tj. wyrokiem Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 23 kwietnia 2004 r. o sygn. akt I C 69/04 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2004 r. o sygn. akt II Ca 947/04 zasądzonych na rzecz wierzycieli Skarb Państwa – Wojewoda (...) w sprawie Km 1313/13 na skutek zażalenia wierzyciela na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 5 września 2014 r., sygn.. akt IX Co 4004/14, postanowił zmienić zaskarżone postanowienie, w ten sposób, że uchylił tą czynność.

Pismem z dnia 16 lutego 2015 r. skierowanym do Starosty (...) Wojewoda (...) poinformował, że nie jest możliwym pisemne imienne upoważnienie Starosty do wszczęcia i popierania egzekucji co do należności zasądzonych od M. K. na rzecz Skarbu Państwa – Wojewody (...) wyrokiem Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 23 kwietnia 2004 r.,

sygn. akt I C 69/04 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2004 r., sygn. akt II Ca 947/04 w postępowaniu egzekucyjnym przeciwko M. K. prowadzonym pod sygn. akt Km 1313/13 przez J. W. – Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie.

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie postanowił oddalić wniosek Skarbu Państwa – Starosty (...) o sprostowanie wyroku tego Sądu z dnia 23 kwietnia 2004 r. wydanego w sprawie I C 69/04 w zakresie oznaczenia strony powodowej, w którym oznaczono Skarb Państwa – Wojewodę (...) zamiast Skarbu Państwa – Starostę (...). Zażalenie na to postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 sierpnia 2015 r., sygn. akt II Cz 1397/15.

W dniu 26 października 2015 r. Skarb Państwa – Wojewoda (...), jako wierzyciel, złożył wniosek o wszczęcie i prowadzenie postępowania egzekucyjnego w celu wyegzekwowania od dłużnika M. K. na rzecz Skarbu Państwa – Wojewody (...) należności zasądzonych w wyroku Sądu Rejonowego w Goleniowie, sygn. akt I C 69/04, wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie, sygn. akt II Ca 947/04 oraz kosztów postępowania egzekucyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Jednocześnie złożył wniosek o przyłączenie go jako wierzyciela do wszelkich toczących się egzekucji z nieruchomości dłużnika oraz ujęcie wierzyciela w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji z tych nieruchomości. Ponadto pozwany oświadczył, że potwierdza wszystkie czynności w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na podstawie ww. tytułów wykonawczych dokonane dotychczas w imieniu wierzyciela Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...).

Pismem z dnia 19 listopada 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie J. W. zawiadomił, że przeciwko M. K. zostało wszczęte na wniosek wierzyciela: Skarbu Państwa – Starosty (...) oraz Skarbu Państwa – Wojewodę (...) postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego: wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 23 maja 2005 r., sygn. akt II C 34/05, wyroku Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 23 kwietnia 2004 r., sygn. akt I C 69/04, wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2004 r., sygn. akt II Ca 947/04.

Pismem z dnia 24 listopada 2015 r. skierowanym do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wierzyciel Skarb Państwa – Wojewoda (...) wniósł o dokonanie opisu i oszacowania zajętej nieruchomości – ww. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego.

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II Cz 2288/16 Sąd Okręgowy w Szczecinie po rozpoznaniu skargi wierzyciela Skarbu Państwa – Wojewody (...) na postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie J. W. z dnia 12 kwietnia 2016 r.

o stwierdzenie umorzenia egzekucji z nieruchomości objętej KW nr (...)

w postępowaniu egzekucyjnym o sygn. akt Km 1313/13 na skutek zażalenia wierzyciela na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 20 października 2016 r., sygn. akt IX Co 1429/16 postanowił zmienić zaskarżone postanowienie w całości w ten sposób, że uchylił postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie J. W. z dnia 12 kwietnia 2016 r. o stwierdzeniu umorzeniu egzekucji z nieruchomości objętej KW nr (...) w postępowaniu egzekucyjnym o sygn. akt Km 1313/13.

Pismem z dnia 13 marca 2019 r. skierowanym do Komornika Sądowego W. W. pozwany oświadczył, że udziela Staroście (...) zgody na złożenie wniosku egzekucyjnego i popieranie dalszej egzekucji objętej tytułami wykonawczymi wydanymi na rzecz Skarbu Państwa – Wojewody (...) – wyrokiem Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 23 kwietnia 2004 r., sygn. akt I C 69/04 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2004 r., sygn. akt II Ca 947/04.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał oparte na art. 840 k.p.c. roszczenie powoda za niezasadne.

Sąd ten podzielił stanowisko strony pozwanej, że do przerwania 10-letniego terminu przedawnienia doszło na skutek złożenia przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Starostę (...), pismem z dnia 25 marca 2013 r. wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Złożenie tego wniosku niewątpliwie było wyrazem woli po stronie wierzyciela – Skarbu Państwa – uzyskania zaspokojenia roszczeń stwierdzonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 23 kwietnia 2004 r., sygn. akt I C 69/04 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2004 r., sygn. akt II Ca 947/04 niezależnie od tego, że w powyższych tytułach jako statio fisci został wskazany Wojewoda (...).

Jak stwierdził Sąd Okręgowy, wierzycielem w powyższych sprawach jest Skarb Państwa, a Starosta (...) i Wojewoda (...) są tylko jednostkami organizacyjnymi tego samego wierzyciela. Przywołując art. 199 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz wypowiedzi judykatury Sąd Okręgowy podniósł, że w rezultacie podjęcie czynności przez niewłaściwą statio fisci nie może skutkować uznaniem, że zachodzi brak zdolności sadowej i odrzuceniem pozwu lub wniosku o wszczęcie egzekucji, co implikowałoby ocenę, że nie doszło do przerwania biegu przedawnienia. Złożenie przez Skarb Państwa – Wojewodę (...) wniosku o wszczęcie egzekucji pismem z 26 października 2015 r. spowodowało zatem tylko kolejne przerwania biegu przedawnienia, który zaczął biec na nowo na skutek przerwania wywołanego złożeniem wniosku egzekucyjnego pismem

z 25 marca 2013 r. W tych okolicznościach bezsporne potwierdzenie przez reprezentującego Skarb Państwa Wojewodę (...) wszystkich czynności egzekucyjnych dokonanych wcześniej przez reprezentującego wcześniej Skarb Państwa Starostę (...), stanowi tylko dodatkowe potwierdzenie aktywności wierzyciela – Skarbu Państwa, ukierunkowanej bezpośrednio na uzyskanie zaspokojenia od dłużnika, która zgodnie z ratio legis omówionych przepisów doprowadziła do przerwania biegu przedawnienia. Właściwe, zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami oznaczenie statio fisci Skarbu Państwa nie ma wpływu na ocenę, że bezspornie wierzycielem w sprawie jest Skarb Państwa, który poprzez wszczęcie postępowania egzekucyjnego w roku 2013 doprowadził skutecznie do przerwania biegu przedawnienia.

Powód zaskarżył wyrok Sądu I instancji w całości, zarzucając mu:

1. nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c. ze względu na pozbawienie strony możliwości obrony swych praw poprzez wydanie na rozprawie w dniu 9 listopada 2020 r. postanowienia dowodowego w zakresie przeprowadzenia dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie o sygn. akt IX Co 4004/14 oraz IX Co 1429/16 bez wskazania faktów, które mają nimi zostać wykazane oraz bez wskazania, z dokładnie których dokumentów mają być przeprowadzone dowody i tym samym uniemożliwienie odniesienia się przez powoda także w apelacji i w postępowaniu odwoławczym do faktów będących przedmiotem tych dowodów, a także uniemożliwienie instancyjnej weryfikacji argumentacji, która ma stanowić uzasadnienie zapadłego rozstrzygnięcia,
2. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na zaskarżone orzeczenie, tj. art. 236 § 1 k.p.c. przez odmowę zastosowania przejawiającą się w wydaniu na rozprawie w dniu 9 listopada 2020 r. postanowienia o przeprowadzeniu dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie o sygn. akt IX Co 4004/14 oraz IX Co 1429/16 bez wskazania faktów, które mają nimi zostać wykazane oraz bez wskazania, z dokładnie których dokumentów mają być przeprowadzone dowody i tym samym uniemożliwienie odniesienia się przez powoda także w apelacji i postępowaniu odwoławczym do faktów będących przedmiotem tych dowodów, a także uniemożliwienie instancyjnej weryfikacji argumentacji, która ma stanowić uzasadnienie zapadłego rozstrzygnięcia,
3. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na zaskarżone orzeczenie, tj. art. 67 § 2 k.p.c. w zw. z art. 125 k.p.c. przez odmowę zastosowania przejawiającą się w przyjęciu, iż złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji z dnia 25 marca 2013 r. przez Starostę (...) w imieniu Skarbu Państwa było skuteczne i przerwało bieg terminu przedawnienia, pomimo że wyrok Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 23 kwietnia 2004 r., sygn. akt

I C 69/04 i wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2004 r., sygn. akt II Ca 947/04 zostały wydane na rzecz Skarbu Państwa – Wojewody (...),

4. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na zaskarżone orzeczenie, tj. art. 67 § 2 k.p.c. w zw. z art. 125 k.c. przez odmowę zastosowania przejawiającą się w przyjęciu, iż złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji z dnia 26 października 2015 r. przez Wojewodę (...) w imieniu Skarbu Państwa było skuteczne i przerwało bieg terminu przedawnienia, pomimo że wniosek ten został złożony po upływie terminu przedawnienia,

5. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na zaskarżone orzeczenie, tj. art. 67 § 2 k.p.c. przez odmowę zastosowania przejawiającą się w przyjęciu, iż Wojewoda (...) mógł potwierdzić czynności dokonane w postępowaniu egzekucyjnym wcześniej przez Starostę (...),

6. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 11 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami przez błędną wykładnię i odmowę zastosowania przejawiającą się w przyjęciu, iż Wojewoda (...) uprawniony jest do reprezentowania Skarbu Państwa w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na podstawie tytułu wykonawczego dotyczącego spraw z zakresu gospodarowania nieruchomościami.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wydanie orzeczenia zgodnie z żądaniami pozwu oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) kosztów procesu, w tym kosztów postępowania apelacyjnego i kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Niniejsza sprawa została rozpoznana na posiedzeniu niejawnym. Zdecydowano o tym mając na uwadze brak merytorycznej potrzeby przeprowadzenia rozprawy, jak też brak tamujących tryb niejawni wniosków stron z art. 374 k.p.c.

W pierwszej kolejności, należało rozważyć podniesiony przez skarżącego zarzut nieważności postępowania, którego ewentualne uwzględnienie determinowałoby rozstrzygnięcie kasatoryjne Sądu Apelacyjnego, a co za tym idzie czyniłoby zbędnym badanie dalszych zarzutów apelacyjnych.

Przyczynę nieważności postępowania skarżący upatrywał w naruszeniu art. 236 § 1 k.p.c., przez brak wskazania faktów mających być udowodnionymi dokumentacją spraw IX Co 4004/14 i IX Co 1429/16, jak też brak szczegółowego wymienienia dokumentów z tych akt, które były środkiem dowodowym. Skarżącemu umknęło, że począwszy od dnia 7 listopada 2019 r. (rozpoznawana sprawa została wszczęta już po tej dacie) obowiązuje w Kodeksie postępowania cywilnego również art. 243², wedle którego dokumenty znajdujące się w aktach sprawy lub do nich dołączone, stanowią dowody bez wydawania odrębnego postanowienia. Ustawodawca uznał, że specyfika dowodu z dokumentu (dokument sam z siebie określa zakres informacji, którą niesie – czyli fakt, który ma wykazać, a przeprowadzenie dowodu z dokumentu polega po prostu na jego przeczytaniu) czyni zbędnym wydawanie postanowienia o dopuszczeniu dowodów tego rodzaju. Stąd w przepisie szczególnym unormowano, że dokument zawarty w aktach sprawy staje się dowodem bez potrzeby dopuszczania go odrębnym postanowieniem, natomiast wydania postanowienia dowodowego wymaga jego wyłączenie z materiału dowodowego (por. rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw, Sejm VIII kadencji, druk sejmowy nr 3137, s. 58 uzasadnienia; ustawa została uchwalona w dniu 4 lipca 2019 r., Dz. U. 2019, poz. 1469).

Postępując w zgodzie z powyższymi regulacjami, Sąd Okręgowy poinformował podczas rozprawy w dniu 9 listopada 2020 roku, obecnych podczas niej pełnomocników stron, o dołączeniu wskazanych wyżej akt spraw Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, a następnie uprzedził strony, że zgodnie z obowiązującymi przepisami dokumenty znajdujące się w aktach niniejszej sprawy oraz w tychże aktach spraw sądu rejonowego, stanowią dowód bez konieczności wydawania odrębnego postanowienia. Obecny podczas rozprawy pełnomocnik powoda w żaden sposób nie zakwestionował sposobu procedowania Sądu Okręgowego.

Dokumenty z akt spraw IX Co 4004/14 oraz IX Co 1629/16 zostały zatem w sposób całkowicie prawidłowy włączone w poczet materiału dowodowego. O ile przy tym zaliczenie ich do kręgu dowodów nastąpiło w sposób generalny, o tyle w uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wyraźnie wskazał indywidualnie na te dokumenty, które stanowiły podstawę jego ustaleń faktycznych (w praktyce były to postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie o sygn. Akt II Cz 2220/14 oraz II Cz 2288/16 znajdujące się w aktach spraw – odpowiednio – IX Co 4004/14 oraz IX Co 1629/16). W ten sposób Sąd I instancji zapewnił możliwość przeprowadzenia kontroli instancyjnej wydanego przez siebie orzeczenia w zakresie tych konkretnych dowodów oraz ustaleń poczynionych na ich podstawie. Nie można też przyjąć, że którakolwiek ze stron nie miała możliwości poczynienia ustaleń i ocen w sprawie zakresu korzystania Sądu I instancji z powołanych akt i zawartych w nich dokumentach. Nadto, co szczególnie istotne, żadna ze stron, w tym zwłaszcza skarżący, nie składała wniosku o pominięcie tychże dowodów w jakimkolwiek zakresie.

W świetle powyższego nie można w sprawie mówić o pozbawieniu strony skarżącej możliwości obrony swych praw. Nieważność postępowania z przyczyny określonej w art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania. Stwierdzenie, czy taki stan nastąpił wymaga, po pierwsze, rozważenia, czy sąd naruszył przepisy prawa procesowego, po drugie, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony, a więc czy istniał związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem przepisu prawa a pozbawieniem możliwości działania, i po trzecie, czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek strona mogła bronić swoich praw (por. w najnowszym orzecznictwie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2020 roku, V CSK 569/19). Transponując te kryteria na grunt rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że ani Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia przepisów prawa procesowego, ani nie pozbawił strony możliwości działania i obrony.

Przechodząc do meritum rozpoznawanej sprawy Sąd Apelacyjny, po dokonaniu w myśl art. 382 k.p.c. ponownego rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym, uznał poczynione przez ten Sąd ustalenia faktyczne i zastosowaną do nich ocenę prawną za całkowicie prawidłowe. Z tego względu, z mocy art. 387 § 2¹ k.p.c. Sąd odwoławczy czyni je częścią swojego własnego uzasadnienia, nie znajdując potrzeby ich ponownego przytaczania w całości. Motywy uzasadnienia Sądu Okręgowego zostaną poniżej przywołane i uzupełnione jedynie w celu ustosunkowania się do podniesionych przez skarżącego zarzutów apelacyjnych.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia jeśli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia. Jednym ze zdarzeń wskutek którego roszczenie nie może być egzekwowane i na którym można oprzeć powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, jest jego przedawnienie.

Ocenie podlegało w niniejszej sprawie, czy przewidziany wówczas dla orzeczeń sądowych 10-letni bieg terminu przedawnienia, który dla roszczeń stwierdzonych wyrokami w sprawach I C 69/04 oraz II Ca 947/04, które zapadły na rzecz Skarbu Państwa – Wojewody (...), upłynąłby w dniu 28 grudnia 2014 r., został skutecznie przerwany na skutek złożenia przez Skarb Państwa – Starostę (...) wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego pismem z dnia 25 marca 2013 r.

Niewątpliwie zgodnie z art. 11 ust. 1 in principio ustawy o gospodarce nieruchomości (dalej jako „u.g.n.”) z zastrzeżeniem wyjątków wynikających z przepisów tej ustawy oraz odrębnych ustaw, organem reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gospodarowania nieruchomościami jest starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej. Przepis ten obowiązywał w tym samym brzmieniu w okresie procedowania w sprawach I C 69/04 oraz II Ca 947/04. Trzeba jednak mieć na uwadze, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały one spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, to podlegają one prekluzji, czyli, jak określono to w orzecznictwie, „wykluczającemu działaniu prawomocności” (por. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1954 r., sygn. akt I CO 41/54, OSN 1956, Nr 1, poz. 3). Prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest przy tym niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesienia właściwych zarzutów (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1954 r., sygn. akt II CO 26/54, OSN 1955, Nr 2, poz. 30). To ukształtowane od dziesięcioleci stanowisko, jeszcze na gruncie obowiązywania k.p.c. z 1930 r., znajduje potwierdzenie także w najnowszych judykatach (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., sygn. akt III CZP 16/12, BSN 2012, Nr 5). W rozpoznawanej sprawie nie można zatem zmierzać do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w oparciu o błędne oznaczenie statio fisci Skarbu Państwa, albowiem brak ten powinien zostać dostrzeżony i sanowany w postępowaniach I C 69/04 oraz II Ca 947/04. Co więcej, w zaistniałej sytuacji nie można na podstawie przepisu art. 11 ust. 1 u.g.n. kwestionować prawidłowości działania Skarbu Państwa przez właśnie Wojewodę (...), a nie Starostę (...). W związku ze wskazaniem w tytule wykonawczym właśnie Wojewody, to on jest w myśl art. 67 § 2 k.p.c. właściwą jednostką organizacyjną do występowania w postępowaniu egzekucyjnym.

Powyższe nie stanowi jednak o tym, że wadliwą czynnością było złożenie wniosku egzekucyjnego przez Starostę (...). Zasadnicze znaczenie w sprawie posiada fakt,

iż w świetle art. 33 k.c. i 34 k.c. Skarb Państwa jest jednolitą i scaloną instytucją, stanowiącą jedną osobę prawną. Owa materialnoprawna konstrukcja jednolitości Skarbu Państwa wywiera skutki w sferze przepisów proceduralnych, polegające na tym, że niezależnie od wielości i oznaczenia wskazanych w pozwie i orzeczeniu sądowym jednostek organizacyjnych, stroną jest zawsze Skarb Państwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1983 r., sygn. akt IV CR 66/83, OSN 1984, nr 1, poz. 5). Płyne z tego wniosek, że termin przedawnienia biegł w stosunku do Skarbu Państwa, a nie którejkolwiek jego jednostki organizacyjnej (por. lege non distinguente nec nostrum est distinguere w sytuacji, gdy roszczenie kierowane jest przeciwko Skarbowi Państwa - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 października 1975 r., sygn. akt I CR 582/75). Oznacza to także, że wniosek egzekucyjny z roku 2013 (gdy bieg terminu przedawnienia mógł jeszcze być skutecznie przerwany) był wnioskiem samego Skarbu Państwa, nie zaś Starosty (...), będącego wyłącznie reprezentantem Skarbu Państwa, a nie odrębnym podmiotem prawa. Jego czynności były zatem czynnościami Skarbu Państwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 r., sygn. akt I CSK 11/09).

Jak widać, Starosta (...), jako statio fisci, nie mógł działać, ani w imieniu własnym, ani w imieniu jakiegokolwiek innego podmiotu niż Skarb Państwa, nie można więc zasadnie dojść do wniosku, że wniosek egzekucyjny w ogóle nie został wniesiony. Początkowa nieobecność w postępowaniu egzekucyjnym właściwego statio fisci jest natomiast usuwalnym brakiem w zakresie reprezentacji, a jego rektyfikacja skutecznie nastąpiła. Nie ma żadnego jurydycznego powodu, aby pozbawiać Skarbu Państwa możliwości dokonania czynności naprawczej w postępowaniu egzekucyjnym.

Zawarta w apelacji argumentacja dotycząca warunków skuteczności potwierdzenia czynności przez nienależycie umocowanego pełnomocnika jest oczywiście nieadekwatna do niniejszej sprawy, jako że nie było w niej mowy o konstrukcji pełnomocnictwa, jak też w ogóle o zaangażowaniu po stronie wierzyciela (pозwanego w niniejszej sprawie) jakiegokolwiek podmiotu trzeciego. Zakładając nawet hipotetyczną analogię pomiędzy ustaleniem właściwego statio fisci Skarbu Państwa a potwierdzeniem w trybie art. 97 § 2 k.p.c. czynności dokonanych przez pełnomocnika, można tu zauważyć, że także w świetle prezentowanej przez skarżącego argumentacji przystąpienie do sprawy Wojewody (...) i potwierdzenie przez niego czynności dokonanych przez Starostę (...) było skuteczne. Nawet ograniczając dopuszczalność następczego potwierdzenia przez stronę czynności procesowych dokonanych przez pełnomocnika, który nie był należycie umocowany (tu – potwierdzenia ich przez właściwą jednostkę organizacyjną) do sytuacji, w

której sąd (w sprawie – organ egzekucyjny) z góry wie o braku umocowania osoby, która ma działać w imieniu strony, trzeba uznać, że właśnie taka sytuacja nastąpiła, gdyż od początku wiadomo było o rozbieżności pomiędzy wskazanym w tytule Wojewodzie (...) a składającym wniosek Staroście (...).

Mając na uwadze powyższe, należało oddalić apelację na podstawie art. 385 k.p.c., jako bezzasadną.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło w oparciu o zawartą w art. 98 § 1 k.p.c. zasadę odpowiedzialności za jego wynik. Powód przegrał w całości postępowanie zainicjowane wniesioną przez siebie apelacją, co oznacza, że obowiązany jest do zwrotu pozwanemu całości poniesionych przez niego w tym postępowaniu kosztów. Składają się na nie koszty zastępstwa procesowego radcy prawnego w kwocie 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych, ustalone zgodnie z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Agnieszka Bednarek – Moraś Leon Miroszewski Halina Zarzeczna